

N. ECONOMU (6 dec. 1909 — 21 nov. 1993)

**S-a stins din viață încă un veteran
al vechii Școli Sociologice de la București**

Despre Școala Sociologică de la București și despre exponenții ei, începând cu prof. D. Gusti și continuând cu discipolii săi apropiați (H. H. Stahl, Anton Golopenția, Octavian Neamțu, Traian Herseni și alții) se știe din ceea ce au scris aceștia, dar și din mărturiile multora din eșalonul următor, instruiți și antrenați în diferite acțiuni inițiate de primii. E adevărat că în perioada totalitarismului comunist însăși știința Sociologiei a fost pusă „sub obroc”, iar reprezentanții ei, dacă nu au fost eliminați fizic într-un fel sau altul au avut de îndurat opreliști și ostracizări. Dar au supraviețuit — e drept, din ce în ce mai puțini — „martori” care au continuat să rămână fideli idealurilor din tinerețe și să amintească și altora ceea ce s-a numit la timpul său „cunoaștere și acțiune” în *Sociologia românească*.

Unul din acești „martori” a fost și N. Economu, decedat în ziua de 21 noiembrie 1993, după o grea suferință, la frumoasa vârstă de 84 de ani.

S-a născut la 6 decembrie 1909 în București, din părinți de condiție socială onorabilă tatăl, (ofițer de cavalerie), provenit dintr-o ascendență prestigioasă de olteni, bunicul după tată fiind la vremea sa înalt magistrat și apoi avocat, șef al partidului conservator-democrat din jud. Dolj, condus de Tache Ionescu cu care era în relații de strânsă prietenie.

N. Economu s-a bucurat încă din copilărie de o pregătire școlară aleasă. A fost mai întâi elevul unui institut francez, unde și-a însușit de mic limba franceză, dar și germana, după care a intrat la liceul Sf. Sava, liceu de frunte între școlile capitalei. După liceu a ales mai întâi facultatea de drept, pentru ca să se orienteze după o vreme spre facultatea de litere și filozofie, specialitățile geografie și sociologie. În ultimul an la sociologie l-a avut ca asistent pe Anton Golopenția, destul de tânăr, proaspăt venit din Germania unde obținuse un doctorat în sociologie. S-a apropiat sufletește de Anton Golopenția de la început, relațiile dintre ei transformându-se treptat într-o frumoasă și statornică prietenie.

După terminarea facultății, N. Economu a fost antrenat în diverse activități sociologice sub egida Institutului Social Român de sub conducerea prof. D. Gusti, între aceste activități trebuie menționată cu precădere cercetarea plășii *Dâmbovnic* din jud. Argeș. Cercetarea s-a făcut în anul 1939 în două reprize: 12 iunie — 6 sept. și 15 sept. — 13 octombrie, la ea participând o echipă de 21 de membri, sub conducerea lui Anton Golopenția, ajutat de Mihai Pop. A fost aleasă plasa *Dâmbovnic* pentru necesitatea de a oferi materialul documentar pentru cunoașterea specifică a satelor din Câmpia Munteană. Această cercetare se bazează pe optica nouă în *Sociologia românească*, orientată spre „problemele actuale ale Statului”, cum o formulase Anton Golopenția încă din 1936.

Din cauza războiului, declanșat în 1939, cercetarea a fost întreruptă. Rezultatele ei parțiale au fost publicate în 1942, în revista „Sociologie românească”. Între colaboratori figurează și N. Economu care, împreună cu T. A. Stoianovici, semnează articolul : „O biserică moșnenească din Dâmbovița : Găloșești”, cu sublinierea că mai toate bisericile din plasa studiată fuseseră construite nu de un ctitor, ci de toți „lăcuiitorii satelor”.

În legătură cu această cercetare se cuvine menționat un moment memorabil : aniversarea la Pitești a 50 de ani de la efectuarea cercetării, dar și 80 de ani de la nașterea lui Anton Golopenția, în cadrul unui simpozion din zilele de 9—10 iunie 1989, organizat de Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, Filiala Argeș, Inspectoratul școlar județean. Dintre cei 21 de participanți, câți figurează în echipa de cercetare, au putut lua parte numai patru : Mihai Pop, N. Economu, Roman Moldovan și Nicolae Djamo. ceilalți, fie că decedaseră între timp, fie că au fost împiedicați să ia parte din motive independente de voința lor. În schimb, au fost prezenți : Lúcia Apolzan, Vladimir Trebici și Ion Chelcea, vechi și prestigioși cercetători sociali, precum și profesorul de sociologie Septimiu Chelcea din generația mai tânără. S-au mai adăugat noi cercetători și oameni de cultură din Pitești sau din jud. Argeș.

Aniversarea s-a concretizat în două volume cu titlul : *Creativitate și eficiență în acțiunea socială a tineretului*.

Dintre cele două volume, volumul II conține colaborări mai apropiate de preocupările noastre. Astfel, Mihai Pop a scris : „Dâmbovița, o monografie neterminată” ; Lucia Apolzan : „Retrospectiva cercetărilor sociologice cu apogeul lor în vara anului 1939”. Cu privire la aniversarea lui Anton Golopenția, Vladimir Trebici a scris : „Anton Golopenția (1909—1951)”, iar N. Economu : „Gânduri despre Anton Golopenția”, subliniindu-se calitățile profund umane și marea noblețe sufletească ce caracterizau personalitatea de neuitat a lui Anton Golopenția.

O altă acțiune la care a luat parte din plin N. Economu a fost cercetarea așezărilor românești de la est de Bug, cercetare care s-a desfășurat în timpul războiului, începând cu decembrie 1941 până în primele luni ale anului 1944, de către o echipă condusă și îndrumată permanent de Anton Golopenția. În cadrul acestei cercetări, N. Economu a fost unul din cei mai activi membri ai echipei, încredințându-i-se în anumite împrejurări misiuni din cele mai grele și delicate, misiuni de care s-a achitat totdeauna în mod ireproșabil.

Despre această cercetare s-au înfățișat unele aspecte în timpul războiului, de către Anton Golopenția și Ion Apostol în „Revista Fundațiilor regale” — 1942 și de către Ion Apostol în „Sociologie românească” — 1943. O actualizare a acestei cercetări și rezultatele obținute s-a făcut, parțial, în două numere ale revistei „Sociologie românească” — serie nouă (numerele 6/1992 și nr. 1/1993, prin studiul intitulat : *Contribuții la cercetările etnosociologice privind așezările românești de la est de Bug*, semnate de N. Economu și Ion Apostol. (Anterior, Anton Rațiu publicase în aceeași revistă, contribuția sa privind-o de asemenea pe românii de peste Bug).

În vara anului 1945 N. Economu, în cadrul unei echipe de circa 10 membri, condusă de Anton Golopenția, a luat parte la un început de monografie a satului *Hodac* din jud. Mureș. Conducătorul echipei avea în vedere un studiu monografic mai amplu privind grupul de sate de pe Valea Gurghialui, urmărindu-se mai ales două aspecte : situația românilor din aceste părți sub ocupația maghiară din anii 1940—1944 și conviețuirea româno-maghiară. Din păcate, împrejurările politice ulterioare au împiedicat continuarea monografiei.

După război, așa cum s-a întâmplat cu o mare parte din suflarea românească, au venit vremuri grele și pentru N. Economu și familia sa. N. Economu a cunoscut persecuția, darea afară din serviciu, pușcări și chiar Canalul, e adevărat că nu pentru mult timp în raport cu alții. Dar a trăit în continuă teamă și în permanent provizorat, frumoasele sale calități de om și investigator social pierzându-se în zbateri tinoeri dramatice pentru „pâinea cea de toate zilele”.

Marele său noroc a fost soția sa (cu care se căsătorise în anul 1939, numele de fată fiindu-i Maria Mitrea). Amândoi au format o pereche de oameni cam rar se pot întâlni în lumea de azi. Dânsa i-a fost un colaborator fidel și de nădejde în tot ce a întreprins N. Economu, dar, mai presus de toate, i-a fost suport moral în momentele grele și de răscruce ale vieții.

Anticul poet Horațiu spusese despre sine, gândindu-se la moarte : *non omnis moriar* (nu voi muri cu totul), referindu-se la opera poetică lăsată urmașilor. Același lucru se poate spune și despre oameni ca N. Economu, care lasă în sufletele celor ce i-au cunoscut și prețuit o amintire de neșters și care, în calitate de creștini, nutresc convingerea că moartea nu însemnează neant, ci supraviețuirea sufletului în sfere tainice, întrevăzute doar de spiritele alese ale umanității.

N. Economu n-a murit deci cu totul. Fie-i amintirea neștersă în inimile noastre !

Ion Apostol